

Succesvol samenwerken met een bedrijf hoe je dat aanpakt en wat IXA dan voor jou kan doen

IXA is the valorisation centre of

Vrije Universiteit Amsterdam en Amsterdam UMC (AMC en VUmc) willen dat kennis die met onderzoek of onderwijs gerealiseerd wordt maatschappelijk en/ of economisch wordt benut. Dit kunnen de universiteiten en haar onderzoekers niet alleen. Daarom wordt er vaak samengewerkt met externe private partijen. Goede afspraken zijn daarbij nodig. Hoe je dat aanpakt, wie je daarbij kan helpen en waar je op moet letten, lees je in deze brochure.

IXA helpt je bij het organiseren van samenwerkingen

Een succesvolle samenwerkingsovereenkomst tussen onderzoekers van de VU, Amsterdam UMC en externe partijen start bij Innovation Exchange Amsterdam (IXA), het valorisatie expertise centrum van UvA, HvA, VU en Amsterdam UMC. De experts van IXA adviseren je kosteloos in de verkennende- en onderhandelingsfase, bij het maken van afspraken over gebruik van resultaten en bij het opstellen van overeenkomsten of het beschermen van kennis.

'Oog voor elkaars doelen' houdt de samenwerking in balans

De universiteit heeft als doel het geven van onderwijs, uitvoeren van onderzoek en daarmee maatschappelijke impact creëren. Bedrijven hebben als doel om winst te genereren en daarmee groei en continuïteit te realiseren.

Universiteiten (hieronder worden ook de UMC's bedoeld) en bedrijven willen om verschillende redenen samenwerken. Bedrijven zoeken talent en willen toegang tot de nieuwste wetenschappelijke kennis en innovaties. Deze willen ze gebruiken voor de ontwikkeling van nieuwe producten of diensten, waarmee ze in de markt een voorsprong op de concurrentie kunnen bereiken. Universiteiten zoeken in de samenwerking met bedrijven toepassingen voor resultaten van wetenschappelijk onderzoek en nieuwe academische uitdagingen. Bovendien kunnen samenwerkingen met derden deels gefinancierd worden door subsidies en andere inkomsten.

In een succesvolle samenwerking zijn partijen op de hoogte van elkaars doelen en uitgangspunten. Zij houden daar rekening mee, zonder het eigen doel uit het oog te verliezen. Een goede samenwerkingsovereenkomst brengt de uiteenlopende belangen in balans.

Kiezen voor een samenwerkingsvorm en aanpak

Vóór de start van een samenwerking moeten partijen besluiten welke vorm van samenwerken het best aansluit bij hun plannen. Uit de gekozen aanpak volgt de vorm waarin de afspraken moeten worden vastgelegd. Soms is dat op basis van een consultancy-overeenkomst. In andere gevallen sluit een uitgebreide partnership overeenkomst het beste aan.

De vorm van de overeenkomst hangt af van het soort project, de duur, het budget en de wensen van de partijen.

Vóór de start van een samenwerking besluiten partijen:

- ▶ wat zij met het project willen bereiken
- ▶ hoe zij het project willen aanpakken
- ▶ En welke afspraken van toepassing zijn.

Voor een aantal bekende onderwerpen (zoals publicatie, intellectueel eigendom en aansprakelijkheid) zijn in de loop der jaren uitgangspunten geformuleerd die rekening houden met de belangen van het bedrijf én die van de universiteit. Een globaal overzicht van deze afspraken staat in het *Model Publiek-private samenwerking* op pagina 4.

Publicatie moet altijd kunnen

Het is essentieel voor de universiteit en de wetenschap dat onderzoeksresultaten gepubliceerd kunnen worden. Het belang van bedrijven is dat zij een voorsprong houden op de concurrentie. Bedrijven willen de publicatie vaak strategisch inzetten en kunnen daarom andere wensen ten aanzien van publicatie hebben.

Een universiteit móet kunnen publiceren, ook als die publicatie ongunstig kan zijn voor het bedrijf. Hier valt niet over te onderhandelen. Als een bedrijf publicatie absoluut wil kunnen tegenhouden, moet het niet in zee gaan met een universiteit.

Enig uitstel van publicatie is vaak wel mogelijk. Bijvoorbeeld om de resultaten waarover wordt gepubliceerd te beschermen met een octrooi. Een termijn van drie tot zes maanden is daarvoor doorgaans voldoende. In het algemeen is een reviewtermijn van één maand voor beide partijen acceptabel. Soms geldt voor abstracts en posters een kortere termijn dan voor volledige publicatie.

Wie heeft recht op het Intellectueel Eigendom?

Het intellectueel eigendomsrecht (IE-rechten) komt toe aan degene die de resultaten heeft gegenereerd waarop de IE-rechten rusten. Volgens de wet (Rijksoctrooiwet 1995, Auteurswet, CAO-NFU en CAO-NU) is de werkgever van de persoon die de resultaten heeft gegenereerd, eigenaar van de IE-rechten.

De staatssteunregelgeving stelt dat resultaten gegenereerd met publiek geld mogen worden overgedragen (of in licentie gegeven) aan een bedrijf als dat bedrijf de volledige kosten heeft betaald óf als het bedrijf een marktconforme prijs voor die resultaten betaalt.

De universiteit doet onderzoek met publiek geld. Als de universiteit geen marktprijs vraagt aan een bedrijf voor het gebruik van IE-rechten dan heeft het bedrijf een voordeel ten opzichten van andere bedrijven. Dat mag niet.

Marktconforme prijs

De marktprijs voor onderzoeksresultaten is een lastig te bepalen bedrag. Er dient in ieder geval onderhandeld te zijn over de hoogte. Vaak wordt een royalty, een percentage van de omzet uit de licentie, afgesproken.

Een andere mogelijkheid is om het bedrijf een optie te verlenen. Als de resultaten interessant genoeg zijn, kan het bedrijf alsnog in onderhandeling gaan met de universiteit over de marktprijs voor de resultaten én de exclusiviteit van gebruik.

Anti-Ijsskast beding

Een bedrijf dat exclusiviteit verkrijgt, moet de resultaten ook daadwerkelijk gaan gebruiken. Het mag de resultaten van de universiteit niet op de plank leggen, omdat het bijvoorbeeld zelf een concurrerend (maar minder goed) product op de markt brengt. Met andere woorden, het IE mag niet 'defensief' worden gebruikt – alleen om anderen uit de markt te houden. Als een universiteit exclusieve rechten verstrekt, komt ze daarom altijd een anti-ijsskastbeding (anti shelving) overeen: de exclusiviteit vervalt als het bedrijf het IE niet gebruikt of zich niet inspant om het te gaan gebruiken. De universiteit behoudt daarnaast altijd het recht om de resultaten voor verder academisch onderzoek en voor onderwijsdoeleinden te gebruiken.

Aansprakelijkheid; de risico's

Ieder project brengt risico's met zich mee. Zo is er het risico dat onderzoek niet oplevert wat was gehoopt. Aangezien de resultaten van wetenschappelijk onderzoek niet voorspelbaar zijn (anders zou het geen onderzoek zijn), spreekt de universiteit af dat ze een 'inspanningsverplichting' aangaat. De universiteit belooft zich in te spannen het project uit te voeren, maar garandeert niet dat bepaalde resultaten worden bereikt. Daarnaast wordt vaak afgesproken dat de universiteit niet aansprakelijk is voor de toepasbaarheid van de onderzoeksresultaten.

Ook is er het risico dat de universiteit niet doet wat ze heeft beloofd en tekort schiet in de uitvoering van de overeenkomst. Als dat toe te rekenen is aan de universiteit, dan is de universiteit aansprakelijk voor de direct daaruit voortvloeiende schade.

Model publiek-private samenwerking

Publiek-private onderzoekssamenwerking		
Afspraken over de publicatie	Afspraken over Intellectueel Eigendom (IE)	Afspraken over aansprakelijkheid
Hoofregel: publiceren moet altijd kunnen	Hoofregel: 'ownership follows inventorship'	Hoofregel: aansprakelijkheid tot maximaal opdrachtsom/subsidiebedrag
Maximale reviewperiode 1 maand	Exclusiviteit IE is alleen mogelijk tegen betaling van het integrale tarief (full cost-model) voor het onderzoek	Als het belang van de samenwerking voor de universiteit groot is kan het risico ook wat groter zijn
Confidentiele info van partner wordt niet gepubliceerd	Actuele marktwaarde van octrooi is basis voor de waardering bij overdracht IE	Onderzoek is inspanningsverplichting, geen resultaatsverplichting
Uitstel maximaal 6 maanden indien een octrooi wordt aangevraagd	Anti ijskast beding: bij niet gebruik IE vervalt licentie/overdracht	VU of Amsterdam UMC is niet aansprakelijk voor schade door gebruik resultaten (bedrijf vrijwaart VU en Amsterdam UMC)
AIO: promoveren kan altijd, uitstel slechts bij octrooiaanvraag (kosten uitstel zijn voor bedrijf)	De universiteit mag IE altijd gebruiken voor eigen Onderzoek & Ontwikkeling	VU en Amsterdam UMC houdt zich in al haar onderzoek aan de 'Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke integriteit'

NB: afhankelijk van het type onderzoekssamenwerking worden verschillende afspraken gemaakt. Voorbeelden van zulke onderzoekssamenwerkingen zijn gelijkwaardige samenwerking, onderzoek in opdracht, consortia, eventueel gefinancierd door de overheid en/of private partijen.

Tot slot

Uitgangspunt bij samenwerkingen met externe partijen is dat de universiteit onderzoek in vrijheid moet kunnen uitvoeren. Resultaten van dit onderzoek moet de universiteit kunnen publiceren en in het onderwijs kunnen gebruiken. Dit beginsel, waar Vrije Universiteit Amsterdam en Amsterdam UMC zich aan houden, is vastgelegd in de 'Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit' van de VSNU.

Ga je samenwerken, laat IXA je dan helpen

Een succesvolle samenwerkingsovereenkomst tussen onderzoekers en externe partijen start bij IXA. De juristen en business developers van IXA adviseren en ondersteunen je bij het organiseren en vastleggen van afspraken over het gebruik van onderzoeksresultaten en bij publiek-private samenwerkingen.

Raadpleeg de experts van IXA: maak een afspraak of kom langs.